

نهمین همایش
زبان شناسی ایران

9th
Iranian Conference
on Linguistics

۵ و ۶ اسفند ماه ۱۳۹۳

24 - 25 February 2015

چکیده مقالات و سخنرانی ها

تهران، دانشگاه علامه طباطبائی،
دانشکده ادبیات فارسی و زبان های خارجی

Tehran, Allameh Tabataba'i University,
Faculty of Persian Literature & Foreign Languages
www.Lsi.ir

فروشگاه زبان آذربایجان

- ۱۱ بررسی خطاهای باهم آبی دستوری در انشاهای فارسی آموزان عربی زبان
مریم افشین پور - سید محمدرضا ابن الرسول
- ۱۲ بررسی فرایند واقعیت‌گریزی در زبان خودکار فارسی
سهیلا ایزدی
- ۱۳ بررسی ساخت دومفعولی گویش اشتهاردی
راحله ایزدی فر
- ۱۴ کارکرد وجهی زمان دستوری گذشته در افعال قرآن مجید
محمود ایمانی
- ۱۵ حذف در گفتار کودکان ۲-۵ ساله فارسی زبان: رویکردی واج‌شناختی بر پایه نظریه
بهینگی
آسیه ایمانی - بتول علی‌نژاد
- ۱۶ بررسی دستوری‌شدگی حرف‌افزافه مکانی "Gaed" در گویش شوشتری
مریم بابااحمدی امانی
- ۱۷ حرف‌افزافه یا اسم جایگاه‌نما؟
پارسا بامشادی - شادی انصاریان
- ۱۸ بررسی تأثیر واژه‌های مورد استفاده در کتاب داستان بر فراگیری زبان اول
پریسا بخشنده - مریم ایرجی
- ۱۹ بررسی تأثیر دوزبانگی بر انتخاب پیش‌نمونه دانش‌آموزان مقطع ابتدایی
ابراهیم بدخشان - ناصر عباسی
- ۲۰ محدودیت‌های حاکم بر ترکیب صفت و همکرد در زبان فارسی
حسن برزگر

بررسی ساخت‌های دومفعولی گویش اشتهاردی

راحله ایزدی‌فر

دانشجوی دکتری زبان‌شناسی دانشگاه بوعلی‌سینا

Raheleh.izadifar@gmail.com

چکیده

در سال‌های اخیر، بررسی ساخت‌های دومفعولی در بسیاری از زبان‌های جهان انجام گرفته که نشان می‌دهد رفتار صرفی- نحوی مشابهی در این ساخت‌ها وجود دارد. این ساخت‌ها حاوی فعل دومفعولی هستند و علاوه بر موضوع عامل (agent) به دو موضوع کنش‌رو (theme) و بهره‌ور (recipient) نیز نیاز دارند. رایج‌ترین فعل‌های دومفعولی شامل انتقال فیزیکی همچون "دادن"، "قرض‌دادن"، "فروختن"، "برگرداندن" هستند که در آنها عامل سبب می‌شود شیئی به مالکیت یک دریافت‌کننده جاندار منتقل شود. افعال انتقال ذهنی همچون "نشان‌دادن" و "گفتن" از دیگر افعال دومفعولی رایج محسوب می‌شوند. درایر (۱۹۸۶) نخستین بار اظهار داشت که رابطه بین دو موضوع مفعولی در بندهای دومفعولی را می‌توان با توجه به مفعول فعل متعدی بررسی کرد و بسته به اینکه یک زبان با کدامیک از موضوع‌های بهره‌ور یا کنش‌رو همچون مفعول فعل متعدی رفتار می‌کند، چندین الگوی انطباق در زبان‌های جهان مشاهده می‌شود. برخی زبان‌ها رفتار یکسانی بین کنش‌رو و مفعول فعل متعدی قائل هستند و برخی دیگر، بهره‌ور را همچون مفعول فعل متعدی قلمداد می‌کنند. گرچه ساخت‌های دومفعولی در بسیاری از زبان‌های جهان بررسی شده‌اند، با این حال تاکنون تحقیقات اندکی در مورد این ساخت‌ها در زبان‌های ایرانی انجام گرفته که عمدتاً در مورد زبان فارسی بوده‌اند. هدف از پژوهش حاضر، بررسی افعال دومفعولی و تعیین انواع ساخت‌های دومفعولی در گویش اشتهاردی است تا مشخص شود حالت‌نمایی، استفاده از حروف اضافه، مطابقت یا توالی کلمات برای نشان‌دادن رابطه بین موضوع‌ها در ساخت‌های دومفعولی بهره می‌برد. اشتهاردی از گویش‌های تاتی به شمار می‌رود و هم‌اکنون در شهر اشتهارد در استان البرز رایج است. بررسی داده‌های اشتهاردی نشان می‌دهد که این گویش در جمله‌های دارای فعل متعدی و دومفعولی ساخته‌شده با ستاک حال از انطباق فاعلی- مفعولی و در جمله‌های دارای فعل متعدی و دومفعولی ساخته‌شده با ستاک گذشته از انطباق کنایی- مطلق برای نشان‌دادن نقش موضوع‌های فعلی بهره می‌برد. در جمله‌های دومفعولی حال و گذشته، از شیوه حالت‌نمایی برای نشان‌دادن نقش سه موضوع فعلی استفاده می‌شود.

کلیدواژه‌ها: اشتهاردی، بهره‌ور، ساخت‌های دومفعولی، عامل، کنش‌رو